

УДК 378.14.015.62

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-111>**Ольга ЧЕРНОВОЛ,***orcid.org/0000-0002-4638-0534**викладач Центру підготовки іноземних громадян
Запорізького державного медичного університету
(Запоріжжя, Україна) chernovololga86@gmail.com*

МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Стаття присвячена удосконаленню національної практики підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей закладів вищої освіти України до професійного спілкування з урахуванням міжнародного досвіду в умовах дистанційного навчання. Актуальність проведеного дослідження зумовлена необхідністю удосконалення рівня підготовки здобувачів вищої медичної освіти українських ЗВО з розвитком міжнародної співпраці у медичній галузі.

Мета статті – розроблення напрямів вирішення проблем дистанційної підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування на основі аналізу зарубіжного та національного досвіду. Для досягнення мети було визначено поняття професійне спілкування, його мета та функції, проаналізовано, як здійснюється підготовка іноземних студентів-медиків в провідних ЗВО світу. Також визначені основні проблеми цього процесу в українських медичних закладах вищої освіти. Під час проведення дослідження використовувалися загальнонаукові методи – аналіз, синтез, індукція та дедукція.

Вперше запропоновані шляхи вирішення проблем підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування за дистанційною формою навчання в Україні.

За результатами дослідження наукової літератури визначена суть професійного спілкування, його мета та функції. Встановлено, що під час дистанційної підготовки іноземних студентів до професійного спілкування виникають проблеми, які потребують негайного вирішення. Це недостатній рівень використання нових технологій; відсутність ефективних прийомів та методів онлайн-навчання; низька мотивація студентів; відсутність необхідної інфраструктури. Основні шляхи їх вирішення: використання нових технологій; розробка онлайн-спекурсів; підвищення мотивації студентів; створення необхідної інфраструктури, проходження тренувальних курсів; використання змішаного формату навчання.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використовувати запропоновані шляхи удосконалення розвитку професійного спілкування в медичних закладах вищої освіти України.

Ключові слова: професійне спілкування, дистанційна форма навчання, міжнародний досвід, комунікація, інноваційне середовище.

Olga CHERNOVOL,*orcid.org/0000-0002-4638-0534**Teacher at the Foreign Citizens Training Center
Zaporizhzhia State Medical University
(Zaporizhzhya, Ukraine) chernovololga86@gmail.com*

INTERNATIONAL AND NATIONAL EXPERIENCE OF PREPARING FOREIGN MEDICAL STUDENTS FOR PROFESSIONAL COMMUNICATION IN A DISTANCE LEARNING

The article is devoted to the improvement of national practice in training foreign students of medical specialties of Ukrainian higher educational institutions for professional communication taking into account international experience in terms of distance learning. The topicality of the conducted research is conditioned by the necessity of improvement of the training level of applicants of higher medical education of Ukrainian HEAs with the development of international cooperation in the medical industry.

The aim of the article is to develop the directions of solving the problems of distance training for foreign medical students in professional communication on the basis of the analysis of foreign and national experience. In order to achieve the goal, the definition of professional communication, its purpose and functions were defined, the ways of training foreign medical students in the leading HEAs of the world were analyzed. The main problems of this process in medical institutions of higher education were also identified. General scientific methods - analysis, synthesis, induction and deduction - were used during the study.

For the first time the ways of solving the problems of preparing foreign students of medical specialties for professional communication by distance learning in Ukraine were proposed.

The essence of professional communication, its goals and functions are defined according to the results of scientific literature research. It was found that in the distance training of foreign students for professional communication there are problems that require immediate solutions: insufficient use of new technologies; lack of effective techniques and methods of online learning; low motivation of students; lack of the required infrastructure. The main ways to solve them: the use of new technologies; development of online special courses; increasing student motivation; creating the necessary infrastructure, taking training courses; using a blended learning format.

The practical value of the study lays in the possibility to use the proposed ways to improve the development of professional communication in medical institutions of higher education in Ukraine.

Key words: professional communication, distance learning, international experience, communication, innovative environment.

Постановка проблеми. Потреба вдосконалення вищої освіти, активізація пошуку шляхів підвищення підготовки іноземних спеціалістів для медичної галузі зумовлена стрімким розвитком світового суспільства, інтеграцією України у міжнародне співтовариство, поширенням економічного, культурного й освітнього-наукового співробітництва між країнами.

Традиційною формою освіти в медичних закладах вищої освіти у всі часи, починаючи з відкриття перших європейських університетів у середні віки, є стаціонарний формат навчання. З розвитком освітньої системи та впровадженням інноваційних технологій поступово розширювалося застосування дистанційного формату.

Пандемія COVID-19 дуже вплинула на освітній процес у всьому світі, тому навчальні заклади, у тому числі й медичні, були змушені перейти на дистанційний чи змішаний формат навчання. Це відносно новий і, найголовніше, актуальний спосіб отримання нових знань та умінь, необхідних для високопрофесійної роботи у медицині. На сьогоднішній день він активно застосовується зарубіжними та вітчизняними закладами вищої освіти в підготовці іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування, яке поряд із необхідними знаннями, навичками та вміннями, є запорукою успішної професійної діяльності.

Питання поліпшення якості дистанційної підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування потребують підвищеної уваги. Це пов'язано зі зростанням вимог до фахівців-медиків, невідповідністю вітчизняної системи їх підготовки міжнародним стандартам, а також складністю підготовки майбутніх іноземних медиків до професійного спілкування за дистанційною формою навчання, в якому провідне місце належить інтерактивним технологіям та сучасним інноваційним засобам. Вирішення цього питання неможливе без аналізу міжнародного та національного досвіду підготовки іноземних студентів

медичних спеціальностей до професійного спілкування.

Аналіз досліджень. Підготовці іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування присвячується велика кількість наукових робіт. Зокрема, це питання висвітлюється в працях Поплавської С.Д. (2009), Леонтєва А.А. (1974), Гончарової М.В. (2005), Рагіної Ж.М. (2017), Brown R.F. (2008), Craddock D. (1998) та ін. Однак недостатньо уваги приділяється вивченню міжнародного та національного досвіду такої підготовки за дистанційною формою навчання.

Мета статті – розроблення напрямів вирішення проблем дистанційної підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування на основі аналізу зарубіжного та національного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Головне завдання медичних закладів вищої освіти – професійна підготовка спеціалістів, в тому числі, іноземних, з високим рівнем освіченості, професіоналізму та професійної культури. Під професійною підготовкою необхідно розуміти процес оволодіння знаннями, навичками та вміннями, що дозволяють успішно працювати за обраною професією (Кремень, 2008: 1040). Професійна підготовка майбутніх медиків включає в себе формування комунікативних якостей, які мають ключове значення для їх професії.

Відповідно до класифікації Є. Клімова, професія медика відноситься до професій типу «людина-людина». Це свідчить про залежність професіоналізму фахівця від його комунікативних якостей, стилю спілкування та сили впливу на інших людей (Поплавська, 2009: 22).

Професійна діяльність медиків передбачає взаємодію її виконавців між собою, контакт з суміжними професіями та з об'єктом діяльності. Цей процес неможливий без спілкування, яке входить в структуру професійної діяльності спеціаліста.

Спілкування є базовою категорією такої науки, як психологія. Відповідно до психологічного

словника, воно є складним і багатоплановим процесом встановлення й розвитку контактів між людьми, потреба в яких зумовлена спільною діяльністю. Концептуальні засади спілкування викладені в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, його інформаційний аспект підкреслений в роботі С. Рубінштейна (Рубінштейн, 2005: 713). О. Леонтьєв вважає, що спілкування є формою соціальної взаємодії, під час якої відбувається обмін ідеями, інтересами та уявленнями (Леонтьєв, 1974: 368). М. Гончарова вважає, що спілкування є інтерактивною діяльністю (Гончарова, 2005: 255).

У лінгвістиці цей термін трактується як взаємодія його учасників. Проте така взаємодія має важливу особливість. Воно здійснюється у процесі пізнавально-трудова діяльності. Також вважається, що спілкування є двостороннім обміном думками (Насонова, 2008: 209). Проаналізувавши наведені дефініції, можна прийти до висновку, що основними функціями спілкування є інформаційно-комунікативна, інтерактивна та перцептивна. Вони відображають специфіку професійного спілкування, яке є одним із видів професійної мовленнєвої діяльності, в процесі якої двоє або більше людей обмінюється репліками в певному професійному середовищі. Їх значення наведено в Табл. 1.

Таким чином, метою професійного спілкування є обмін інформацією, ефективна взаємодія та розуміння співрозмовника (Рагіна, 2017: 23). Це необхідно для того, щоб якісно обслуговувати людей та задовольняти їх життєво важливі потреби. Саме тому підготовка іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування за дистанційною формою навчання, яка є пріоритетною на сьогоднішній день, є важливим завданням закладу освіти. Проаналізувавши зарубіжний та національний досвід, який був напрацьований в цьому напрямі, можна буде говорити про ситуацію в Україні та можливість її покращення шляхом впровадження нових методів дистанційної підготовки до професійного спілкування.

Комунікація займає важливе місце в системі професійної підготовки майбутніх спеціалістів-медиків. Про це свідчить включення в програми навчання багатьох медичних закладів вищої освіти (ЗВО) США та Європи курсів з підготовки професійного спілкування. Проблема компенсаторного навчання рідної мови вже давно обговорюється англійськими, німецькими та американськими вченими. Це сприяє більш адекватному усвідомленню важливої ролі мови в соціальному житті як окремої особистості, так і суспільства в цілому. Більша увага почала приділятися викладанню мови іноземним студентам вищих навчальних закладів медичного профілю. Це зумовлено важливістю відносин між лікарем та пацієнтом, від яких багато в чому залежить ефективність лікування. Ці відносини не можна збудувати без повноцінного спілкування. Без необхідних комунікативних навичок та вмій неможливо покращити якість медичної допомоги, використовувати новітні технології, злагоджено працювати в команді.

На сьогоднішній день медичні університети багатьох країн світу проводять підготовку майбутніх спеціалістів до професійного спілкування. В зв'язку зі специфікою цієї сфери діяльності, робити це повністю в дистанційному форматі проблематично, тому більшість вищих навчальних закладів світу практикують змішане навчання, яке поєднує онлайн та офлайн підготовку.

Значимість підготовки іноземних студентів до професійного спілкування підтверджує проведення різноманітних експериментальних досліджень в межах проекту «Language Learning for European Citizenship» у ряді країн Європи. Підвищена увага мовній підготовці майбутніх медиків приділяється і в Сполучених штатах Америки. Зокрема, починаючи з 1998 року медичні заклади вищої освіти в обов'язковому порядку оцінюють комунікативні навички своїх випускників ще до того, як вони розпочнуть свою професійну діяльність. Більше того, в переліку обов'язкових компетенцій, якими повинен володіти медик, три навички пов'язані з професійним спілкуванням. Це

Таблиця 1

Основні функції спілкування

Функція	Значення
Інформаційно-комунікативна	Знання всіх аспектів, що потрібні для обміну інформацією. Це предмет, тема тощо. Необхідність таких знань зумовлена предметною орієнтованістю професійного спілкування.
Інтерактивна	Здатність стратегічно вірної взаємодії з партнером як в кооперації, так і в конкуренції.
Перцептивна	Розуміння людини на основі ідентифікації, тобто уподібнення до себе.

Примітка: складено автором

базове міжособистісне спілкування, спілкування, яке відбувається під час лікування хворого, та спілкування на конференціях на форумах (Brown et al., 2008: 37-44).

На сьогоднішній день професійна підготовка іноземних студентів – медиків в американських та європейських ЗВО складається з трьох циклів. Це підготовчий, основний та післядипломний цикл. На підготовчому циклі іноземний студент проходить мовні курси, які є обов'язковими. Необхідно зазначити, що вони тривають від 1 до 3 років. Це зумовлено важливістю знання мови, яка вважається невідомою складовою професійної компетентності. В період пандемії мовні курси, як і основне навчання, в більшості медичних закладів вищої освіти проходило в дистанційному форматі.

Кожен університет виробив свою стратегію підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування. Наприклад, в Манчестері всі медичні університети впровадили курси з професійної комунікації. Вони передбачають як дистанційний, так і стаціонарний формат навчання. Для його проведення використовуються різноманітні методи – експериментальне навчання, онлайн та офлайн-лекції, рольові ігри та ін. (Craddock et al., 1998: 320).

В Італії іноземна мова за професійним спрямуванням стала обов'язковим компонентом навчальної програми в 2003 році. Саме тоді у медичних

університетах цієї країни були започатковані спецкурси та лінгвістичні тренінги. Спочатку вони проводилися в аудиторіях, але з освоєнням дистанційних технологій, яке активізувалося в період пандемії, перевелися переважно в онлайн-формат. В останні роки основною вимогою підготовки до професійного спілкування іноземних студентів-медиків в італійських ЗВО стало поєднання традиційної та дистанційної форми навчання з використанням сучасних інтерактивних технологій. Вони розвивають критичне мислення, підвищують мотивацію до саморозвитку та самовдосконалення (Calabrese et al., 2008: 32-53).

Сучасна західна теорія підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування виокремлює декілька основних напрямів, які поширюються як на стаціонарне, так і на дистанційне навчання. Вони наведені в Табл. 2.

Розглянемо технології, які застосовуються провідними світовими медичними університетами при підготовці іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування за дистанційною та змішаною формою навчання. Вони наведені в Табл. 3.

Проаналізувавши зарубіжний досвід підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування, можна зробити висновок про різноманітність та розвиненість напрямів та технологій, які застосовуються провідними медич-

Таблиця 2

Основні напрями підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування в сучасній західній теорії

Напрями	Практичне рішення
Традиційний	Відповідно до цього напрямку, підготовка іноземного студента-медика за своїм змістом пов'язана з профільними дисциплінами медичного ЗВО. Вона включає вивчення лексичного та граматичного матеріалу, який відноситься до професійної сфери. Перевірка отриманих знань проводиться шляхом виконання контрольних, практичних та домашніх завдань. Цей напрям підготовки спрямований на навчання системи мови. Разом з тим здатність до спілкування в іноземних студентів практично не розвивається.
Концепція «занурення» в іноземну мову	Цей напрям виник в Німеччині. Згодом він почав застосовуватися в інших країнах світу. Сьогодні його активно використовують в медичних університетах Великої Британії, де він вважається одним з найбільш ефективніших. Метод занурення передбачає творчу, взаємозалежну, грамотну діяльність викладача та студентів, спрямовану на поглиблене вивчення навчального предмета та формування інтересу до нього. Спілкуючись зі студентами, викладач використовує різні типи діалогів. Таким чином, процес спілкування максимально наближений до реального. Як групова, так і індивідуальна чи фронтальна робота зі студентами-іноземцями, може бути організована в дистанційному форматі.
Усвідомлення мови	Вперше цей напрям виник у Великій Британії, а згодом почав використовуватися медичними ЗВО інших західноєвропейських країн. Цей напрям вважається найбільш дієвим, тому що він враховує всі сучасні вимоги до навчання. Відповідно до цього напрямку, мова вивчається як окремий предмет з подальшою інтеграцією в систему професійної підготовки медиків.

Примітка: систематизовано автором (Hoff Eva et al., 2012: 33-43; Радченко, 1999: 180-188)

**Технології підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей
до професійного спілкування**

Технології	Значення
«Перевернуте заняття»	В основі цієї технології лежить концепція американських педагогів під назвою «Flip-the-classroom». Вона передбачає оволодіння навичками професійного спілкування, яке відбувається поетапно. Його основна умова – це застосування інформаційно-комунікативних засобів. Його суть полягає в самостійній обробці матеріалу, яке відбувається дистанційно. Це можливо завдяки тому, що викладач створює відеозапис теоретичної частини заняття та викладає його до глобальної мережі. Після самостійного опрацювання матеріалу студенти готові до заняття, на якому відпрацьовуються та закріплюються отримані знання та навички. Заняття також можуть проводитися дистанційно та в аудиторії з використанням таких методів, як дискусії, рольові ігри та ін.
Творчі критичні моменти	Ця технологія запозичена зі Швеції. В ній вдало поєднуються психологічні методики та дидактичні принципи. Суть технології в тому, що викладач створює професійно орієнтоване середовище, що сприяло б виникненню певної критичної ситуації. Ця ситуація дає імпульс студентам шукати шляхи її розв'язання. Для реалізації технології під час дистанційного чи змішаного навчання використовується творчий, інноваційний та цілісний підхід. Технологія творчих критичних моментів вдосконалює навчальну діяльність студентів, формує навички спілкування, вчить виконувати роботу самостійно та мислити критично.
Створення інноваційного середовища навчання	Застосування цієї технології спрямоване на формування вмінь та навичок, які необхідні для підвищення успішності здобувачів освіти та їх успішної майбутньої діяльності. Вона передбачає спільне моделювання випадків, які можуть траплятися в реальному житті.
Інтегроване оволодіння мовою	Мова стає засобом, за допомогою якої іноземний студент-медик може оволодіти майбутньою спеціальністю. Також він може вивчати та розкривати зміст профільних дисциплін. Суть технології в тому, що в її основі є низка принципів – врахування рідної мови, комунікативна спрямованість навчання, інтеграція та диференціація. Ця технологія вважається дуже ефективною, тому що розвиває дискурсивні особливості та вміння, а також практичну спрямованість навчання.

Примітка: систематизовано автором (Сухомлинська, 2003: 68)

ними ЗВО за дистанційною формою навчання. Так само успішно вони використовуються при змішаному навчанні.

На відміну від країн Європи та США, Україна не має такого багатого досвіду в підготовці іноземних студентів. Однак в останні роки професійна підготовка іноземних студентів медичних спеціальностей в закладах вищої освіти стає все більш актуальною. Для її вдосконалення розроблено низку нормативно-правових актів, які спрямовані на регулювання процесу навчання іноземних громадян на території нашої країни. Серед них необхідно відзначити ЗУ № 19-20 «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 2012 р. (Про правовий статус іноземців, 2012), Постанову КМУ «Про навчання іноземних громадян в Україні» № 136 від 26.02.1993 р. (Про навчання іноземних громадян, 1993), Постанову КМУ «Про затвердження деяких питань набору для навчання іноземців та осіб без громадянства» № 684 від 11.06.2013 р. (Про затвердження деяких питань, 1993) тощо.

Особливої актуальності набуває питання підготовки до професійного спілкування іноземних студентів медичних спеціальностей за дистанційною формою навчання. Дистанційне навчання отримало широке поширення в зв'язку з пандемією COVID-19 та війною з РФ. Це переважаюча або навіть єдино можлива формою навчання в більшості університетів, в тому числі, й тих, які займають підготовкою медиків.

На сьогоднішній день вже є деякі напрацювання в цьому напрямі. Професійна підготовка іноземних студентів в українських медичних ЗВО розпочинається саме з вивчення мови на підготовчому факультеті. В умовах, які сьогодні склалися, навчання відбувається переважно в дистанційній та змішаній формі у синхронному та асинхронному форматі (Crow et al., 2020: 165-178).

Прикладом синхронного формату є читання лекцій з використанням програм для проведення телеконференцій (наприклад, Zoom, Teams та ін), що дозволяє викладачу та студентам спілкуватися у режимі реального часу. Іншим варіантом є про-

Основні проблеми дистанційної підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування та шляхи їх вирішення

Проблеми	Напрями вирішення
Недостатній рівень використання нових технологій	Для підготовки до професійного спілкування за дистанційною формою навчання рекомендується використовувати технології, які вже давно застосовуються в країнах Європи та США. Це «перевернуте заняття», творчі критичні моменти, створення інноваційного середовища навчання, інтегроване оволодіння мовою та змістом навчання.
Відсутність ефективних прийомів та методів онлайн-навчання	Вирішити цю проблему можна шляхом розробки навчально-методичного забезпечення онлайн-спецкурсів та їх впровадження в навчальний процес. Така форма роботи з матеріалом дасть можливість мовленнєві навички не тільки в аудиторії, а й вдома.
Низька мотивація до оволодіння мовою іноземних студентів	Підготовка до професійного спілкування іноземних студентів-медиків в Україні має свої особливості. Чим вищий рівень знання мови, якою ведеться навчання, тим краща успішність на спеціалізованих кафедрах. Відповідно, оволодіння мовою впливає на мотивацію. Для її підвищення необхідно пов'язувати мовний матеріал з матеріалом, який пропонується студентам на профільних кафедрах. Мотивація падає і в зв'язку з бар'єрами психологічного характеру, в результаті чого навчальна програма не засвоюється у необхідному обсязі. Саме тому викладачу важливо донести до іноземного студента необхідність освоїти мову. Для цього потрібно систематично проводити онлайн-бесіди, більше спілкуватися зі студентами.
Обмежені фінансові ресурси та відсутність необхідної інфраструктури	Організація дистанційного навчання, в тому числі, підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування, вимагає фінансових вкладень та організаційних зусиль для створення необхідної інфраструктури на початковому етапі. Необхідне придбання комп'ютерної техніки, програмного забезпечення, виділення приміщень для сервера, комп'ютерних лабораторій та організація служби технічної підтримки. Викладачі та студенти повинні проходити тренувальні курси щодо використання комп'ютерних програм в освітньому процесі.
Неможливість впровадження дистанційного навчання щодо всіх елементів освітньої програми	Дистанційне навчання через свою специфіку не може бути використане щодо всіх елементів освітньої програми, наприклад, для набуття медичних практичних навичок чи навичок комунікації з пацієнтом. Саме тому варто використовувати змішаний формат навчання, тобто комбінацію онлайн та офлайн навчання.

Примітка: систематизовано автором

ведення індивідуальних консультацій у рамках веб-чату, наприклад у програмі Skype. Перевагою синхронного формату навчання є можливість безпосереднього спілкування та візуального контакту через веб-камеру, що створює відчуття соціальної причетності до навчального процесу. Відеофайл лекції завантажується в онлайн-систему і може бути переглянутий повторно.

Асинхронний формат навчання включає обговорення навчальних питань на онлайн-форумі, обмін повідомленнями та файлами по e-mail та текстовим месенджером (WhatsApp), листування у соціальних мережах (Facebook) тощо.

Крім цього, у розпорядженні студента є веб-сторінка, що містить освітні ресурси різного характеру: тексти, презентації PowerPoint, відео-окліпи, комп'ютерні анімації, інтерактивні програми, які використовуються для самостійної роботи.

Не дивлячись на низку напрацювань, досягнутих в напрямі підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування за дистанційною формою навчання в Україні, його рівень є недостатнім. Це зумовлено проблемами, без вирішення яких неможливо досягти того рівня, який демонструють провідні американські та європейські медичні ЗВО. Основні проблеми дистанційної підготовки іноземних студентів-медиків до професійного спілкування та шляхи їх вирішення наведені в Табл. 4.

Висновки. В результаті проведеного дослідження літератури визначено поняття «професійне спілкування» як один із видів професійної мовленнєвої діяльності, в процесі якого двоє або більше людей обмінюється репліками в певному професійному середовищі. Основними функціями професійного спілкування є інформаційно-комунікативна, інтерактивна та перцептивна.

За результатами міжнародного досвіду підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування встановлено, що в зв'язку зі специфікою сфери діяльності, робити це повністю в дистанційному форматі проблематично. В зв'язку з цим, більшість медичних закладів вищої освіти практикують змішане навчання, яке поєднує онлайн та офлайн підготовку. Для підготовки іноземних студентів до професійного спілкування в провідних західних університетах використовуються такі напрями: традиційний, «занурення» в іноземну мову та усвідомлення мови. При цьому застосовуються сучасні технології – «перевернуте заняття», творчі критичні моменти, створення інноваційного середовища навчання, інтегроване оволодіння мовою. Можна зробити висновок про різноманітність та розвиненість напрямів та технологій, які використовуються іноземними медичними ЗВО за дистанційною формою навчання.

На відміну від країн Європи на США, рівень підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування за дистанційною формою навчання в Україні є недостатнім. Це зумовлено наступними проблемами:

- низький рівень використання нових технологій;

- відсутність ефективних прийомів та методів онлайн-навчання;
- низька мотивація до оволодіння мовою іноземних студентів;
- обмежені фінансові ресурси та відсутність необхідної інфраструктури;
- неможливість впровадження дистанційного навчання щодо всіх елементів освітньої програми.

Основними шляхами їх вирішення є використання технологій, які вже давно застосовуються в країнах Європи та США («перевернуте заняття», творчі критичні моменти, створення інноваційного середовища навчання, інтегроване оволодіння мовою); розробка навчально-методичного забезпечення онлайн-спецкурсів та їх впровадження в навчальний процес; підвищення мотивації шляхом проведення онлайн-бесід, регулярного спілкування зі студентами; створення необхідної інфраструктури, проходження тренувальних курсів щодо використання комп'ютерних програм; використання змішаного формату навчання.

Отримані результати можуть використовуватися медичними закладами вищої освіти України, які працюють за дистанційною чи за змішаною формою навчання для успішної підготовки іноземних студентів медичних спеціальностей до професійного спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончарова М.В. Методика анализа ситуаций в обучении студентов иноязычному профессионально-ориентированному общению: дис. канд. пед. наук. Московский гос.ун-т им. М.В. Ломоносова. Москва, 2005. 255 с.
2. Кремень В.Г. Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Леонтьев А.А. Основы теории речевой деятельности. Москва: Наука, 1974. 368 с.
4. Насонова Е.А. Обучение профессионально-ориентированному диалогическому общению студентов в условиях учебной автономии средствами Интернет-чата: дисс. канд. пед. наук. Волгоградский гос. ун-т. Волгоград, 2008. 209 с.
5. Підкасистий П.И. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений. Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. 544 с.
6. Поплавська С.Д. Формування готовності студентів медичних коледжів до комунікативної взаємодії у професійній діяльності: автореф. Житомир: держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2009. 22 с.
7. Про затвердження деяких питань набору для навчання іноземців та осіб без громадянства: Постанова від 11.06.2013 р. № 684/ Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2013-%D0%BF#Text>
8. Про навчання іноземних громадян в Україні: Постанова від 26.02.1993 р. № 136/ Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-93-%D0%BF#Text>
9. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 2012 р. № 19-20/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
10. Рагіна Ж.М. Підготовка майбутніх іноземних спеціалістів-медиків до професійного спілкування: дис. канд. пед. наук. Запорізький нац. ун-т. Запоріжжя, 2017. 23 с.
11. Радченко С.Г. Готовність до професійної діяльності як проблема педагогіки. Гуманітарні науки і сучасність. Київ: КДПУ, 1999. С. 180-188.
12. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: Питер, 2005. 713 с.
13. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: АНП, 2003. 68 с.
14. Brown R.F., Bylund C.L. Communication skills training: describing a new conceptual model. Academic medicine, 2008. №83 (1). P. 37-44.
15. Calabrese R., Dawes B. Early language learning and teacher training: a foreign language syllabus for primary school teacher. Studi di Glottadidattica, 2008. №1. P. 32-53.
16. Craddock D., Burton G. More Than Words: An Introduction to Communication. N.Y., 1998. 320 p
17. Crow J., Murray J.A. Online distance learning in biomedical sciences: community, belonging and presence. Adv. Exp. Biol. Med, 2020. P. 165–178.

18. Hoff Eva V., Carlsson I. Critical Creative Moments in Swedish Classrooms. Creative engagements with children: International perspectives and contexts. Oxford: Inter-disciplinary Press, 2012. P. 33-43.

REFERENCES

1. Goncharova M.V. Metodika analiza situatsiy v obuchenii studentov inoyazychnomu professional'no-oriyentirovannomu obshcheniyu [Methods of situation analysis in teaching students foreign language professionally oriented communication]. Dis. kand. ped. Nauk, Moskovskiy gos.un-t im. M.V. Lomonosova. Moscow, 2005. 255 p. [In Russian].
2. Kremen V.H. Entsyklopediya osvity [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurinkom Inter, 2008. 1040 p. [in Ukrainian].
3. Leontyev A.A. Osnovy teorii rechevoy deyatel'nosti [Fundamentals of the theory of speech activity]. Moscow: Nauka, 1974. 368 p. [In Russian].
4. Nasonova Ye.A. Obucheniye professional'no-oriyentirovannomu dialogicheskomu obshcheniyu studentov v usloviyakh uchebnoy avtonomki sredstvami Internet-chata [Teaching professionally-oriented dialogical communication of students in the conditions of educational autonomy by means of Internet chat]. Diss. kand. ped. nauk. Volgogradskiy gos. un-t. Volgograd, 2008. 209 p. [In Russian].
5. Pidkastyy P.I. Psikhologo-pedagogicheskyy slovar dlya uchiteley i rukovoditeley obshcheobrazovatel'nykh uchrezhdeniy [Psychological and pedagogical dictionary for teachers and heads of educational institutions]. Rostov-na-Donu: Feniks, 1998. 544 p. [In Russian].
6. Poplavskaya S.D. Formuvannya hotovnosti studentiv medychnykh koledzhiv do komunikatyvnoyi vzayemodiyi u profesiyniy diyal'nosti [Formation of readiness of students of medical colleges for communicative interaction in professional activity]. Avtoref. Zhytomyr: derzh. un-t im. I. Franka, 2009. 22 p. [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennya deyakykh pytan' naboru dlya navchannya inozemtsiv ta osib bez hromadyanstva [On approval of some issues of recruitment for training of foreigners and stateless persons]. Postanova vid 11.06.2013 r. № 684/ Kabinet Ministriv Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/684-2013-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
8. Pro navchannya inozemnykh hromadyan v Ukrayini [On the education of foreign citizens in Ukraine]. Postanova vid 26.02.1993 r. № 136/ Kabinet Ministriv Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/136-93-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
9. Pro pravovyy status inozemtsiv ta osib bez hromadyanstva [On the legal status of foreigners and stateless persons]. Zakon Ukrayiny vid 2012 r. № 19-20/ Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>. [in Ukrainian].
10. Rahrina ZH.M. Pidhotovka maybutnikh inozemnykh spetsialistiv-medykiv do profesiynoho spilkuvannya [Preparation of future foreign medical specialists for professional communication]. Dys. kand. ped. nauk. Zaporiz'kyy nats. un-t. Zaporizhzhya, 2017. 23 p. [in Ukrainian].
11. Radchenko S.H. Hotovnist' do profesiynoyi diyal'nosti yak problema pedahohiky [Readiness for professional activity as a problem of pedagogy]. Humanitarni nauky i suchasnist'. Kyiv: KDPU, 1999. pp. 180-188. [in Ukrainian].
12. Rubinshteyn S.L. Osnovy obshchey psikhologii [Fundamentals of General Psychology]. Sankt-Peterburg: Piter, 2005. 713 p. [In Russian].
13. Sukhomlynska O.V. Istoryko-pedahohichnyy protses: novi pidkhody do zahal'nykh problem [Historical and pedagogical process: new approaches to general problems]. Kyiv: ANP, 2003. 68 p. [in Ukrainian].
14. Brown R.F., Bylund C.L. Communication skills training: describing a new conceptual model. Academic medicine, 2008. 83 (1). pp. 37-44.
15. Calabrese R., Dawes B. Early language learning and teacher training: a foreign language syllabus for primary school teacher. Studi di Glottadidattica, 2008. 1. pp. 32-53.
16. Craddock D., Burton G. More Than Words: An Introduction to Communication. N.Y., 1998. 320 p.
17. Crow J., Murray J.A. Online distance learning in biomedical sciences: community, belonging and presence. Adv. Exp. Biol. Med, 2020. pp. 165-178.
18. Hoff Eva V., Carlsson I. Critical Creative Moments in Swedish Classrooms. Creative engagements with children: International perspectives and contexts. Oxford: Inter-disciplinary Press, 2012. pp. 33-43.